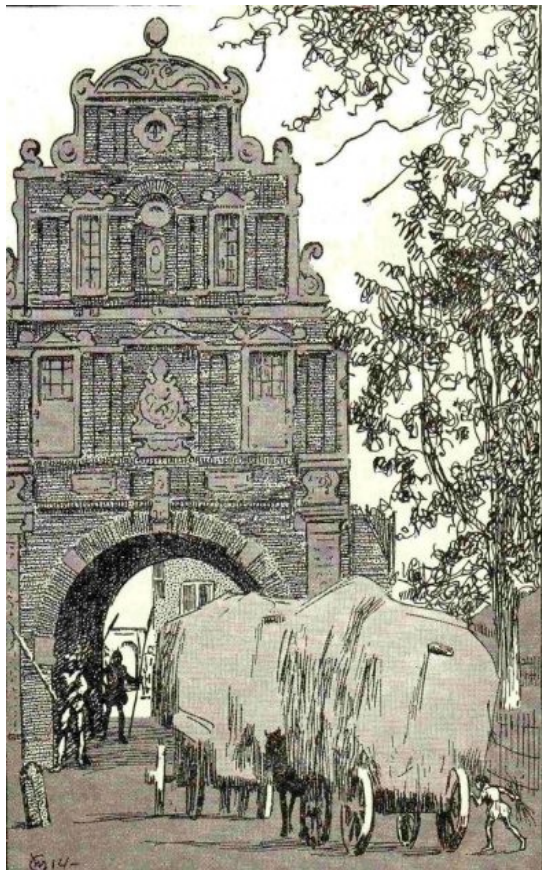

De hooiplukker

Wat vroeger 'de tachtigjarige oorlog' heette en tegenwoordig 'de opstand', was zeker ook in Gelre een roerige periode. Afwisselend werden steden bezet door de troepen van de verre Spaanse koning, ontzet door staatse 'opstandelingen' namens de prinsen van Oranje, weer belegerd door de eersten en verdedigd door de laatsten. Niet voor niets bezat de STAD LOCHEM (6) een degelijke vesting met poorten, wallen en een dubbele gracht. Uit die tijd stamt het mooie verhaal van de 'hooiplukker', waar Lochemers hun bijnaam en eretitel aan ontleen.

In 1590 was Lochem (weer) in staatse handen, met een verdediging onder leiding van François Ballochi.

De Spanjaarden hadden misschien wel eens gehoord van het paard van Troje, maar zeker kenden zij het turfschip van Breda, de list waarmee prins Maurits van Oranje op 4 maart 1590 die stad verraste. Nog in hetzelfde jaar probeerden Spaanse troepen met een vergelijkbare verrassing Lochem te bezetten. Op 29 oktober 1590 tegen negen uur 's morgens kwamen drie hooiwagens uit de richting Zutphen, begeleid door mannen met hooivorken – een alledaags en onschuldig gebeuren. De voorpost aan de Gloep liet ze dan ook gewoon door en ook de wacht van de Bergpoort (later Smeepoort genoemd) had geen argwaan.

Poorters Jan plukt hooi van een hooiwagen aan de Bergpoort en ontdekt zo een hinderlaag.

Enkele jongens probeerden wat hooi van de wagens te plukken.

Dat was een oud recht; zolang de hooiwagens onder en tussen de poorten waren, mochten de jongens wat hooi pakken voor hun huisdieren. Zoon Jan van de poortwachter ('portier') deed ook mee maar bezeerde zich aan de sporen van een soldatenlaars! Hij rook onraad en riep luidkeels: "Verraad, verraad, de Spanjaard is in de stad!".

Spaanse soldaten die buiten de poort op hun kans had liggen wachten overmeesterden de wach van de poort en alle 18 wachters lieten het leven. De 150 ruiters en 300 man voetvolk van de Spanjaarden, die zich 's nachts in de omgeving hadden verstopt, vochten zich de stad in, maar het alarm van de hooiplukker had ook de verdedigers in paraatheid gebracht. Na heftige straatgevechten wisten Ballochi en zijn mannen de Spanjaarden de stad weer uit te jagen.

François Ballochi en 'Poorters Jan' waren de helden van Lochem, en werden veel later in een straatnaam geëerd. Ballochi sneuvelde in 1596 of kort daarna bij de Cloese. Over de verdere lotgevallen van portierszoon Jan is niets bekend. De dichter Staring heeft een lang gedicht *Lochem behouden in 1590* gewijd aan deze episode.

Poorters Jan staat tegenwoordig weer bij de Smeepoort.